

Отже, узагальнюючи, можна зазначити, що сексуальний імпульс може переходити в агресивний, ці дві сили інколи проявляються й одночасно. Також деструктивні бажання можуть маскуватись сексуальними та навіть «підживлюватись» за їх рахунок. У сексуальних стосунках між партнерами присутні агресивні тенденції, що знаходять своє вираження у підсиленні збудження через агресивні дії чи, навпаки, уникненні інтимної близькості. Зазначене вище вказує на те, що між сексуальністю та агресивністю існує певний взаємозв'язок.

Список використаної літератури:

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры / Берн Э. – М.: Наука, 1998. – 247 с.
2. Діденко С. В. Психологія сексуальності / Діденко С. В., Козлова О. С. – К.: Академвидав, 2009. – 304 с.
3. Коджаспирова Г.М. Педагогический словарь: Для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений. / Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. – Ростов н/Д: Изд.центр "МарТ", 2005. – 448 с.
4. Психологический словарь /Подобщ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
5. Яценко Т.С. Агрессия: психодинамическая теория и феноменология / Яценко Т.С., Глузман А.В., Мелоян А.Э., Туз Л.Г. – К.: ВИЦА ШКОЛА – XXI, 2010. – 271 с.

Науковий керівник: доцент С. М. Аврамченко

ЗНАЧЕННЯ СІМ'Ї У ФОРМУВАННІ МОНЕТАРНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Ю. М. Колісніченко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Актуальність теми полягає у тому, що на сьогоднішній день гостро постає питання стосовно причин формування перших монетарних уявлень. Дане поняття тісно пов'язане з використанням дітьми грошей, через посередництво яких відбувається ознайомлення з іншими економічними поняттями.

Існує безліч поглядів на розуміння, пояснення та дослідження цього явища. Гроші є об'єктом вивчення багатьох наук: соціології, економіки, історії, психології. Кожна з цих наук висвітлює гроші з різного погляду через призму завдання, які стоять перед дослідниками.

Молодшими школярами вважають дітей віком від 6-7 до 10-11 років, які навчаються у 1-4 класах сучасної школи. Цей віковий період завершує етап дитинства. Опановуючи новий для себе вид діяльності – навчання, молодші школярі ще багато часу й енергії віддають грі. У цих видах діяльності розгортаються їх стосунки з ровесниками і дорослими, особистісне психічне життя і психічний розвиток, формуються психічні новоутворення, завдяки чому діти виходять на новий рівень пізнання світу і самопізнання, відкривають нові власні можливості і перспективи.

В залежності від вікових особливостей індивіда відбувається включення в різноманітну економічну реальність. А. Л. Журавльов, Т. В. Дробишева [1] зауважують, що уявлення молодших школярів про бідну/багату юдину як компонент економічної свідомості формується в дитинстві в умовах економічної соціалізації через спілкування з батьками, в процесі читання казок, перегляду дитячих фільмів і мультфільмів, реклами, а також при порівнянні себе з однолітками за матеріальною ознакою.

Формування перших монетарних уявлень тісно пов'язано з використанням дітьми грошей, через посередництво яких відбувається ознайомлення з іншими економічними поняттями. Психологічне ставлення до грошей, констатує І. К. Зубіашвілі [2], – це емоційно забарвлені уявлення та оцінки об'єктів, явищ чи подій, пов'язаних із грошовим регулюванням життя суспільства, груп чи окремих особистостей.

Грошова культура має складну структуру, що відображає різнобічність ролі грошей у суспільстві та для окремих індивідів. В її структурі можна умовно виділити монетарну свідомість і культуру монетарної поведінки. До монетарної свідомості належать уявлення, знання про феномен грошей, оцінки цього феномена як такого, безвідносно до практичної діяльності. До культури монетарної поведінки належить сукупність уявлень про необхідну поведінку в різних ситуаціях, пов'язаних з грошима.

Велике значення для виховного потенціалу сім'ї мають такі її складові, як освітній рівень батьків, загальна культура, педагогічна активність, вміння встановлювати добрі відносини з усіма оточуючими, структурний тип сім'ї, вік батька і матері.

Розрізняють три основні стилі взаємин батьків з дітьми: авторитарний, ліберальний та демократичний.

Авторитарний стиль представляється як жорстке декларування батьками вимог, які охоплюють все життя дітей. У сім'ї проявляються силовий тиск, агресія, диктат, черствість і холодність, безцеремонна уважність.

Лібералізм в сім'ї характеризується повною байдужістю членів сім'ї один до одного, повним потуранням. Кожен з членів сім'ї живе своїми справами, турботами, думками.

Демократизм ґрунтується на взаємній зацікавленості, підтримці та взаємодопомозі. При авторитарному стилі потреби дітей придушуються, а при ліберальному – ігноруються, в демократичній сім'ї спостерігається постійний ненав'язливий контроль за розвитком дитини.

Потрібно зауважити, що труднощі, яких зазнає сім'я, зокрема соціального та психологічного порядку, тісно переплітаючись і взаємодіючи, впливають на виховний процес. До труднощів відносяться проблеми сімейних відносин, матеріальні труднощі, недоліки життєвого досвіду та педагогічних умінь і навичок. Всі діти більшою чи меншою мірою відчувають на собі вплив сімейної атмосфери, сформованої батьківськими відносинами. За допомогою їх вони долучаються до засвоєння культурної спадщини свого народу. Негаразди у сімейному вихованні – це перш за все і головним чином – нескладні відносини між матір'ю та батьком дитини.

Подружні відносини формують певну позицію емоційних відносин до сина або дочки, погляд на його (її) виховання. Батьківська позиція – один з найважливіших факторів, що впливають на формування особистості дитини. У ній відбиваються почуття, які батьки відчувають один до одного.

У сім'ї діти вибирають різні, індивідуальні шляхи поведінки, які будуються на основі суб'єктивної, підсвідомої оцінки того, що відбувається навколо. Вже в кінці першого і на початку другого року життя дитина стає справжнім «експертом» своїх батьків. У родинях з серйозними проблемами у відносинах, особистісними відхиленнями батьків спостерігаються такі форми поведінки дітей та впливу на батьків, які погано впливають на розвиток і взаємовідношення дитини з іншими дітьми (хвороба, агресія).

Існують наукові аргументи на користь того, що терпиме, в деякій мірі поблажливе ставлення до шляхів розвитку особистості служить одним із чинників психічного здоров'я людини, яка розвивається. Нетерпимість до індивідуальних, творчих проявів

дитини, як правило, приведуть до спотворених відносин до оточуючих та до себе, до протесту, негативного, а часто і до психічних порушень. Батьки повинні з розумінням ставитися до різних і різноманітних проявів особистості дитини, повинні мати здатність сприймати і любити своїх дітей такими, якими вони є. Це дає шанс дітям знайти прийнятні неконкурентні позиції по відношенню один до одного, зберігати емоційний контакт між батьками та дітьми. У вихованні дітей ефективніше не пряма маніпуляція шляхом жорстких обмежень, а віра в саморозвиваючу силу дитини, розвиток її самостійності. Це основа того, щоб маленька людина сама розібралася в навколишньому світі, щоб з неї вийшла сильна, готова до будь-яких труднощів життя особистість. Негативні стосунки між дітьми і батьками при відсутності правильної позиції батьків і позитивних особистісних якостей самих дітей, можуть закріпитися і супроводжувати їх все життя, викликаючи різні внутрішні конфлікти особистості і впливаючи на відносини з іншими людьми [4].

Отже, цінності та батьківські зв'язки, створюють вихідне, вирішальне середовище, в якому формується особистість дитини. З досвіду сімейного життя встановлюються явлення про себе, про інших, про навколишній світ в цілому. Ця атмосфера формує цінності самої дитини, забезпечує їй відчуття захищеності (або незахищеності), власної значущості.

Список використаної літератури:

1. Журавлев А. Л. Представления младших школьников богатых и бедных / А. Л. Журавлев, Т. В. Дробышева // Вестник практической психологии образования. – 2009. – № 2(19). – С. 33–38.
2. Зубіашвілі І. К. Ставлення до грошей як фактор економічної соціалізації.: Дис... канд. наук: 19.00.05 / І. К. Зубіашвілі. – Київ, 2009. – 268 с.
3. Ложкін Г. В. Економічна психологія: навчальний посібник / Г. В. Ложкін. – К.: Професіонал, 2004. – 304 с.
4. Петровский А. В. Дети и тактика семейного воспитания. / А. В. Петровский – М., 1981. – 216 с.
5. Фернам А. Деньги. Психология денег и финансовое поведение / А. Фернам, М. Аргайл. – Санкт-Петербург: Прайм – ЕВРОЗНАК, 2005. – 352 с.

Науковий керівник: доцент Т. В. Горобець

ВПЛИВ СТРЕСУ НА РОЗВИТОК ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ

О. С. Кудрицька

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Необхідність в розробці адекватних методичних засобів для оцінки індивідуальної стійкості до стресу диктується трьома важливими обставинами. По-перше, стійкість до психологічного стресу традиційно розглядається як професійно важлива риса в напружених видах діяльності [4, 67]. По-друге, індивідуальна стійкість до стресу представляє інтерес як основна змінна, що опосередковує зв'язок між рівнем об'єктивно відчутного стресу і розвитком різноманітних соматичних захворювань [2, 128]. По-третє, некомпенсована дія інтенсивних стрес-факторів, як і переживання хронічного стресу, може призводити до різноманітних психічних порушень, наприклад депресії, неврозів, а також психосоматичних розладів [1, 86].

Стрессова симптоматика досить різноманітна і зміни психічного стану можуть проявлятися в усіх сферах психіки. В емоційній сфері - це відчуття емоційного підйому, або, навпаки, загострення тривоги, апатії, депресії, емоційного дискомфорту. В когнітивній сфері - відчуття загрози, небезпеки, оцінки ситуації як невизначеної. В мотиваційній сфері мобілізація сил, або, навпаки, капітуляція, втрата мотивації і